

TERUGBLIK SAMEN STERK VOOR DE BIG 5

Utrecht
30 november 2023

DE 3E KAMER
JONGERENPANEL

SAMAH
ongewoon gewoon

EXPEx
EXPERIENCED EXPERTS

Een jaar geleden organiseerden Jongerenpanel de Derde Kamer, Samah en ExpEx de Big 5 Actie-meeting. Om een beweging aan te jagen die ervoor gaat zorgen dat alle jongeren jeugdzorg pas verlaten als hun Big 5 duurzaam op orde is. Begin dit jaar organiseerde Het Vergeten Kind hun actieweek over hetzelfde thema. Op 30 november 2023 was het tijd voor het vervolg, om weer samen te komen en verder te bouwen aan onze gezamenlijke missie en een coalitie te smeden.

Ongeveer 50 jongeren, belangenbehartigers, vertegenwoordigers van landelijke instellingen deelden hun zorgen. Dat gebeurde met cijfers: elk jaar worden ongeveer 20.000 jongeren 18 in de residentiële jeugdzorg die niet zeker zijn van hun vervolghulp en we hebben meer dan 50 duizend [spookjongeren](#) in Nederland die niet bekend zijn bij instanties. En het werd geïllustreerd door de persoonlijke ervaringen van jongeren én belangenbehartigers & hulpverleners.

Verschil tussen papieren werkelijkheid en keiharde realiteit

Voor de pleegzorg en minderjarige vluchtelingen is al geregeld dat hun begeleiding kan doorlopen tot hun 21e. Ook is er al een mogelijkheid om jeugdhulp te verlengen voor alle jongeren die jeugdhulp krijgen. Maar helaas hoorden we van aanwezigen dat als iets bij wet geregeld is, dit niet betekent dat dit in de praktijk ook goed uitgevoerd wordt. De conclusie was dan ook: activisme hebben we nodig, in

verschillende vormen. Hoe kunnen we meer buiten de lijntjes kleuren, maar er vooral voor zorgen dat goede aanpakken binnen de lijntjes komen en hoe kunnen we de zogenaamde kleurplaat dus met elkaar aanpassen?

Daarna hebben we in drie rondes verschillende actie-routes uitgewerkt. Wat is er nodig om te zorgen dat jongeren die jeugdhulp krijgen pas worden losgelaten als hun Big 5 duurzaam op orde is? Overall in Nederland en voor alle jongeren die (residentiële) jeugdhulp krijgen. Hieronder een eerste samenvatting daarvan. We gaan op basis van alle input een actieplan maken.

Coalities smeden

We merken weer hoe waardevol samenwerken en elkaar versterken is. Daarom willen we een coalitie starten met Generation Youth Care (ExpEx, JongWijs en JeugdWelzijnsBeraad), de NJR, MIND, het Geestkracht panel, SamenThuis2030 en de FNV. Ondersteund door NJI, Movisie, onderzoekers van de RUG en VNG/OZJ en mede mogelijk gemaakt door FNO Zorg voor kansen. Hopelijk sluiten andere jongerenorganisaties en Jeugdzorg Nederland zich hierbij aan. We verkennen graag met deze partners hoe de samenwerking er uit moet zien en wie zich waarvoor inzet. Tijdens de bijeenkomst bespraken we al een aantal oplossingsrichtingen waar de coalitie zich mee bezig zou kunnen/ willen houden. Begin 2024 zullen we een actie-agenda presenteren en verder verkennen hoe de verschillende betrokken organisaties een rol kunnen spelen in de uitvoeren hiervan. To be continued dus!

Hieronder vinden jullie een samenvatting van de verschillende oplossingsrichtingen. Wil je het volledige verslag ontvangen? Geef ons een seintje, dan delen we graag!

Politieke lobby

Hoe kunnen we politiek en andere beslissers beïnvloeden om beleid en wetgeving te verbeteren?

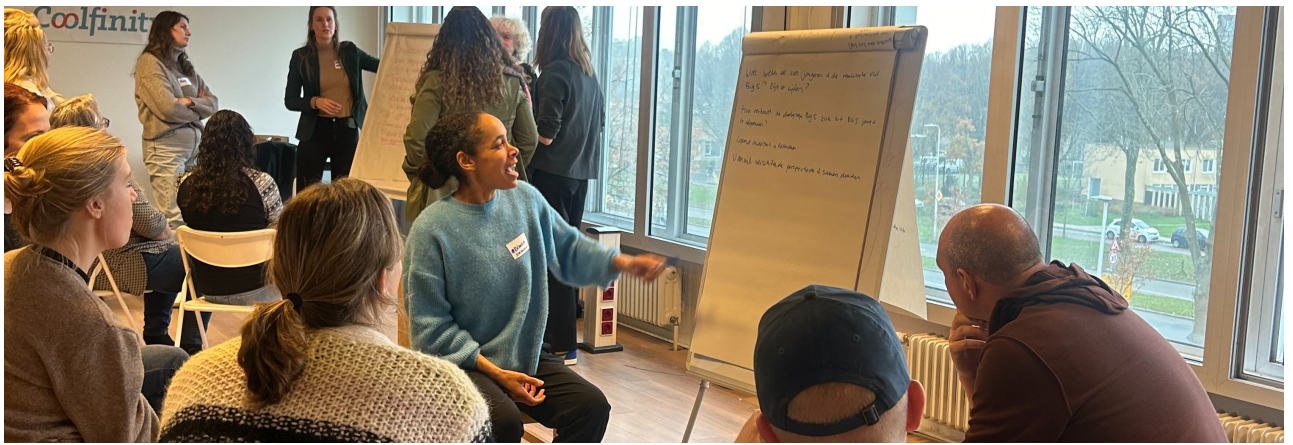

We willen een plan maken voor onze lobby met als doel de verkiezingen van de gemeenteraad 2026, zodat in elke gemeente de Big 5 in het beleid en de uitvoering komt. En we starten de komende tijd bij de nieuwe coalitie en oppositie in de Tweede Kamer. Hiervoor hebben we op een rij gezet wat er in de [verkiezingsprogramma's](#) stond en we willen bijvoorbeeld veel gehoorde tegenargumenten vast weerleggen met onze antwoorden.

Onderzoek

Welke data of onderzoeksgegevens zouden verandering onvermijdelijk maken?

Het antwoord op die vraag werd na de brainstorms: onderzoek en data die inzicht geven in wat het politiek en overheid oplevert (in klinkende euro's) als de Big5 gerealiseerd wordt en dure zorgtrajecten daarmee verminderd worden. En dus ook dat preventief werken loont. Er wordt al veel onderzoek gedaan, maar dit is niet altijd bekend bij iedereen. We willen een centraal punt creëren waar dit verzameld is of kan worden. Zodat professionals deze kennis beter in de praktijk kunnen benutten. En er zijn nog onderzoeksvragen: wat is het effect als we pas stoppen als de Big 5 op orde is en hoe verhoudt de realisatie van de Big 5 van jongeren uit de jeugdzorg zich tot de realisatie van de Big5 bij jongeren zonder jeugdzorg? Ook werd benoemd dat respondenten bijna nooit (in aansprekende vorm) terughoren wat met hun input wordt gedaan. We bespraken hoe we het mogelijk kunnen maken om al sneller gebruik te kunnen maken van data van langdurige studies. Onderzoekers geven aan te werken binnen strakke kaders in onderzoek, gericht op het publiceren van artikelen. Daarin is weinig ruimte voor het bijdragen aan (directe) toepassing van kennis lopende het onderzoek. We hopen op meer werkplaatsen waar onderwijs, praktijk en onderzoek samen met ervaringsdeskundigen aan de slag gaan.

Publieke verontwaardiging

Hoe kunnen we doorbouwen op de succesvolle campagne van Het Vergeten Kind en de maatschappelijke druk opvoeren?

We zijn ons ervan bewust dat voor mensen buiten de sector het probleem van 18 worden in de jeugdzorg niet bekend genoeg is. Hoe kunnen we bij veel meer mensen de ogen openen hiervoor? Dat is nodig omdat we ervan overtuigd zijn dat publieke verontwaardiging helpt om druk te zetten op politiek en beleidsmakers (gevolgd door lobby). Dat willen we doen op een manier dat de beleidsmakers er niet meer omheen kunnen.

We hebben ervaringen uitgewisseld wanneer aanwezig zelf zo verontwaardigd waren over een thema, dat ze in de actie gingen. Dat gebeurt als mensen zich ermee kunnen identificeren, in hun eigen leven en omgeving. En wanneer er perspectief of een oplossingsrichting is. Op basis daarvan bedachten we dat bekendheid landelijk gegeneerd moet worden, maar dat we daarna graag kleinere acties in de buurt van mensen willen hebben. En we hebben onder andere de vraag besproken: hoe ver kunnen we gaan om verontwaardiging op te roepen?

Lokaal beginnen, landelijk leren

Het Ondersteuningsteam Zorg voor Jeugd [OZJ](#) gaat meerdere regio's ondersteunen, hoe kunnen we hun impact vergroten zodat zo snel mogelijk alle jongeren jeugdhulp pas verlaten als hun Big 5 op orde is?

Het ondersteuningstraject zal zich vooral richten op successen rondom de Big 5. Er wordt in kaart gebracht welke regio's het al goed voor elkaar hebben, zodat hun lessons learned meer landelijk doorgevoerd kunnen worden. En de ervaringskennis is hierin noodzakelijk om te ontdekken waar en hoe processen beter kunnen. Voorbeelden die genoemd zijn waren bijvoorbeeld Groningen die de verlengde jeugdzorg gebruikt met 'ja, tenzij' en het Bouwdepot. Ook werd het Buurthuis in Heerlen genoemd, zij starten niet bij de hulpvraag maar een vertrouwensband, dat is immers de basis. Naast de aanpak van instellingen gaat het juist ook om het informele netwerk. En het idee is bedacht een prijs uit te reiken aan de regio die het beste domeinoverstijgend werkt.

Afwegingskader verlengde jeugdhulp?

De NJI heeft de opdracht om een richtlijn [toekomstgericht werken](#) voor jeugdhulpprofessionals te maken. Kunnen we daaraan bijdragen? Wat zou jongeren echt helpen?

We hebben het gehad over professioneel handelen, hoe belangrijk het voor jongeren is dat zij een vertrouwensband kunnen opbouwen en dat professionals ook echt mandaat nodig hebben om op alle peilers van de Big 5 dingen (versneld) te regelen voor jongeren.

Juist om dat mandaat en die processen beter te regelen is er ook een richtlijn nodig voor integraal werken in de hele keten. Ook hier ontdekten we hoe waardevol het is als gemeenten bij elkaar af kunnen kijken en wat er verandert als je het perspectief (en dus de ervaringen van de jongeren) als uitgangspunt neemt. Met een betere ketensamenwerking en betere processen zijn jongeren niet meer afhankelijk van een individuele hulpverlener en hoe goed hij/zij/hen de olifantenpaadjes kent om dwars door de systemen heen te manoeuvreren.

We willen geen richtlijnen die alles dichttimmeren, maar juist die ruimte geven om er te zijn voor jongeren en te regelen wat nodig is. Het goede nieuws was dat de juridische beperkingen mee lijken te vallen om verlengde jeugdhulp toe te kennen als de Big 5 niet op orde is. Ons vermoeden is dat het

meer zit in de cultuur die beperkend werkt. Mensen denken dat het niet kan of mag, of zelfs vinden dat het niet nodig is. Maar het kan wel, het is nodig, laten we het fixen!

Professionele en burgerlijke ongehoorzaamheid

Plenaire werd gesproken over dat de wijzigingen in het systeem nog even gaan duren, dus dat tot die tijd (al dan niet) professionele ongehoorzaamheid nodig is. Er zijn mooie voorbeelden gedeeld van hulpverleners die dingen hebben gedaan die misschien niet mochten volgens het protocol of van hun werkgever. Met de gedachte: ik kan me beter verantwoorden achteraf dan toestemming vragen vooraf. Hulpverleners zijn vaak bang voor klachten of om hun SKJ registratie of baan te verliezen. Wat is het “grijze” gebied en wat zijn de echte risico’s? Hiervoor is ruggensteun nodig en professionals die zich, beschermd, verenigen. We hopen dat zij meer ruimte pakken voor professionele autonomie en emancipatie. En voorbeelden van concrete acties kunnen hierbij helpen.

